

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/637/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4109203161
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4109203161.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a JUDr. Borisa Minksa, v právnej veci žalobcov: 1. T. I., narodená XX.XX.XXXX, J. 5, XXX XX I. F., 2. P. P., narodený XX.XX.XXXX, A. V. XXXX/XX, X. X - C., G. J., 3. K. E., narodená XX.XX.XXXX, L. XX, XXX XX B., 4. K. T., narodený XX.XX.XXXX, K. G. XXXX/X, XXX XX B., a 5. F. F., narodená XX.XX.XXXX, XXX XX C. XX, všetci žalobcovia zastúpení: Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., Štefánikova 7, 949 01 Nitra, IČO: 36 868 876, proti žalovanej: F. Z., narodená XX.XX.XXXX, B. XXX/XX, XXX XX Z., zastúpená: JUDr. Andrea Kelemenová, advokátka, Piaristická 1, 949 01 Nitra, o určenie neplatnosti závetu, o odvolaní žalovanej a žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 17. februára 2015 č.k. 7C/29/2009-306, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku vo veci samej a v časti výroku o náhrade trov konania štátu **p o t v r d z u j e**.

V časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania - náhrade trov právneho zastúpenia, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec vracia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Nitra (súd prvého stupňa) rozsudkom zo dňa 17. februára 2015 č.k. 7C/29/2009-306 (napadnutý rozsudok) určil, že závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiťky F. O. rodenej O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný. Žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcom v 1., 2., 3., 4. a 5. rade náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.380,68 eura a náhradu iných trov konania v sume 99,50 eura na účet ich právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Zároveň zaviazal žalovanú zaplatiť trovy štátu v sume 40,48 eura na účet Okresného súdu Nitra do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa uviedol, že žalobcovia v 1. a 2. rade a pôvodný žalobca v 3. rade V. T. sa žalobou podanou na súd dňa 13.02.2029 domáhali určenia, že závet spísaný dňa 01.10.2012 vlastnou rukou poručiťky F. O., rod. O., zomrelej dňa XX.XX.XXXX, je neplatný. V žalobe uviedli, že dňa 10.04.2008 zomrela F. O., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom I. F., X. XX/XXXX. Súdom ustanovený súdny komisár zisťoval okruh dedičov, ktorými sú žalobkyňa v 1. rade - dcéra, žalobca v 2. rade - vnuk, syn nebohej dcéry M. P., žalobca v 3. rade - vnuk, syn nebohej dcéry T. T., žalovaná - vnučka, dcéra nebohej dcéry T. T.. Žalovaná predložila v priebehu konania o dedičstve súdному komisárovi dňa 30.06.2008 závet zo dňa 01.10.2002 s tvrdením, že sa jedná o závet napísaný vlastnou rukou poručiťky. Predložila taktiež listinu o vydedení zo dňa 01.10.2002 vnuka - žalobcu v 3. rade s tvrdením, že sa jedná o listinu o vydedení napísanú vlastnou rukou poručiťky. Obe tieto listiny odovzdala notárovi v otvorených obálkach a uviedla, že uvedené listiny jej odovzdala poručiťka niekedy v roku 2002, pretože ich vraj nechcela mať doma kvôli ostatným dedičom. Žalobcovia v 1. a 2. rade a pôvodný žalobca v 3. rade V. T. považujú závet, ako i listinu o vydedení za neplatné z dôvodu, že v čase zriadenia

závetu mala poručiiteľka 95 rokov a podľa potvrdenia ošetrujúceho lekára bola od roku 1997 liečená na arterosklerózu mozgových ciev a na dementný syndróm. Od roku 1998 sa jej demencia zhoršovala a pri bežných životných úkonoch potrebovala pomoc inej osoby. O poručiiteľku sa dlhodobo osobne a celodenne starala žalobkyňa v 1. rade - jej jediná žijúca dcéra. Poručiiteľka vo svojom vyššom veku nikdy nebola sama mimo trvalého bydliska. Žalobkyňa v 1. rade napriek celodennej starostlivosti o poručiiteľku nemá vedomosť o tom, že by poručiiteľka spisovala tieto listiny. Žalovaná chodievala navštevovať poručiiteľku sporadicky. Nikdy sa o ňu nestarala, neprišla jej pomôcť v domácnosti, či už upratať, navariť, porobiť v záhrade. Pri jej návštevách bola vždy prítomná žalobkyňa v 1. rade. Žalovaná ako vnučka nemala nikdy s poručiiteľkou vytvorený bližší vzťah. Okolo domu a v záhrade jej chodili pomáhať vnuk alebo zať. Žalovaná ju nebola 7 mesiacov pred smrťou ani raz navštíviť. Poručiiteľka približne 10 rokov dozadu nebola schopná sama písať a čítať a jej písmo bolo absolútne nečitateľné. V tomto období dávala svoje listy dcére do X. písať žalobkyňi v 1. rade. A z rovnakého dôvodu žalobkyňa v 1. rade podpisovala aj jej preberanie dôchodku na poštovej doručovacej karte. Pri komunikácii bolo potrebné na ňu zvyšovať hlas, niekedy až kričať. Nečítala, čítala jej žalobkyňa v 1. rade, nakoľko zle videla. Žalobkyňa v 1. rade nikdy neoslovovala menom T., ale volávajú O.. Poručiiteľka bola jednoduchá žena z ľudu so základným vzdelaním z čias prvej republiky - neovládala dobre slovenský jazyk v písomnej forme, len v miestnej gramatickej podobe. Nikdy nenapísala text s požiadavkami na slovosled, či obsah, nie ešte v pokročilom veku, keď bola samostatne schopná myslieť iba v rozsahu odpovede na položenú otázku. Ovládala len základy matematiky. Nikdy nepísala matematické údaje písmom. V jej veku nemala predstavu o hodnote vecí, nevedela ju vyjadriť matematicky a nemala predstavu ako sa v písomnej podobe uvádzajú tisíce. Nepamätala si také základné údaje ako vlastný dátum narodenia, nie ešte dátum narodenia svojich detí, či presný rok úmrtia svojho manžela, respektíve dcéry. Preto je zarážajúca presnosť číselných údajov uvedených v záвете, ako aj splnenie prísnych formálnych náležitostí závetu poručiiteľkou vo veku 95 rokov, ktorej pamäť neevidovala aký je deň. Závet mala poručiiteľka napísať 12 dní po smrti svojej už druhej dcéry. S ohľadom na túto skutočnosť bola v ťažkom citovom rozpoložení aj je dôvodné pochybovať o tom, že v tomto stave rozmyšľala o vydedení vnuka a rozdelení majetku. Žalovaná sa o poručiiteľku dlhodobo nezaujímala, navštevovala ju iba sporadicky, v poslednom období raz do roka. Jej návštevy boli formálne, krátke, spočívali iba v bráni úžitkov zo záhrady. Nikdy neprispela žiadnou pomocou.

Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení doručenom súdu dňa 17.03.2009 uviedla, že skutočnosť uvádzané žalobcami v žalobnom návrhu považuje za nepravdivé a tvrdí, že poručiiteľka v čase vyhotovovania závetu netrpela žiadnou duševnou poruchou a bola plne spôsobilá na spísanie závetu.

Súd prvého stupňa prvýkrát rozhodol rozsudkom zo dňa 26.05.2011 č.k. 7C/29/2009-134, ktorým určil, závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiiteľky F. O. rod. O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný a žalovanú zaviazal nahradiť žalobcom trovy konania. Uvedený rozsudok napadla v zákonnej lehote žalovaná. Odvolací súd svojím uznesením zo dňa 31.10.2011 č.k. 6Co/224/2011-165 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa sa dopustil procesných väd v dôsledku čoho odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom a ďalej bolo potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť z dôvodu nedostatočne vykonaného dokazovania, nesprávne zisteného skutkového stavu a právneho posúdenia. Súd prvého stupňa vykonal výsluch navrhovateľa v 2. rade mimo pojednávania, na pojednávaní oboznámil spisy 9C/30/2009 a 22D/976/2008, ktoré nie sú súčasťou spisu, pri rozhodovaní vychádzal zo znaleckého posudku F. Q., ktorý taktiež nie je súčasťou spisu. Predmetom konania je určenie neplatnosti závetu, pričom v spise sa nachádza iba neoverená ťažko čitateľná fotokópia. Súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí podrobne citoval výpovede účastníkov konania a svedkov, avšak nepostupoval v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, výpovede nehodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach, napriek tomu, že vo výpovediach účastníkov a svedkov sú značné rozpory. V závere rozsudku uviedol, že vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. Q. a jeho výpovede, ďalej z výpovede MUDr. A., zo spisu 9C/30/2009 a z výpovedí svedkov D. I., F. I. a V. X.. V konaní však súd prvého stupňa vypočul i ďalších svedkov, ktorých výpovede síce citoval vo svojom rozhodnutí, ale absolútne žiadnym spôsobom ich nevyhodnotil. Nevysporiadal sa so záverom znaleckého posudku F. K., hoci tento vyslovil záver, že poručiiteľka bola v čase spísania závetu spôsobilá na právne úkony. Z uvedeného vyplýva, že nie je zrejmé akým spôsobom súd prvého stupňa vykonával dokazovanie, keďže v spise sa nenachádzajú dôkazy, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Týmto sa dopustil procesných pochybení, ktoré spôsobujú nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní súd prvého stupňa vykoná dokazovanie opätovne tak, aby odstránil vytknuté procesné vady, účastníkov znovu dôkladne vypočuje, bude sa zaoberať i

znaleckým posudkom F. K., ako listinným dôkazom a ak to bude potrebné nariadi kontrolné znalecké dokazovanie. V novom konaní sa súd bude zaoberať i všetkými skutočnosťami uvedenými v odvolaní a vo vyjadrení k odvolaniu, vyporiada sa s rozpormi vo výpovediach účastníkov a svedkov. Uvedie ktoré skutočnosti mal za preukázané a na základe čoho, ktoré nemá za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy. Svoje rozhodnutie zdôvodní tak, aby bolo presvedčivé, jasné a zrozumiteľné.

Súd uznesením zo dňa 04.06.2012 č.k. 9C/30/2009-231 (190) konanie prerušil do právoplatného skončenia dedičského konania vedeného na Okresnom súde Trebišov pod sp.zn. 9D/507/2011. Doplnil dokazovanie výsluchom žalobcov v 3., 4. a v 5. rade (právnych nástupcov pôvodného žalobcu v 3. rade) a výsluchom svedka F. A. K.. Uznesením zo dňa 12.06.2014 č.k. 7C/29/2009-267 ustanovil Centrum duševného zdravia, s.r.o., K Zornici 1916/4A, 957 01 Bánovce na Bebravou, IČO: 36 339 491, znaleckú organizáciu z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, za účelom posúdenia odbornej otázky, či poručiťka F. O., rodená O., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, bola vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila, a to spísanie závetu dňa 01.10.2002 a uložil znaleckej organizácii (znalcovi poverenému vypracovaním znaleckého posudku) povinnosť dostaviť sa na súd v deň určený na pojednávanie súdu za účelom jeho výsluchu. Súd vykonal dokazovanie výsluchom znalca MUDr. Q. L., zamestnanca Centra duševného zdravia s.r.o., ktorý bol zodpovedný za vyhotovenie znaleckého posudku vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 9C/30/2009.

V prvom rade skúmal v zmysle § 80 písm. c/ OSP či je splnená podmienka prípustnosti určovacej žaloby, ktorou je naliehavý právny záujem na strane žalobcov. Pôvodní žalobcovia, ako osoby ktoré o sebe tvrdili že sú dedičmi, boli v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 22D/976/2008 odkázaní podľa ust. § 175k ods. 2 OSP na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu spísaného dňa 01.10.2002 poručiťkou F. O. v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia. Tým je daný naliehavý právny záujem na podanie určovacej žaloby, nakoľko pokiaľ by pôvodní žalobcovia predmetnú žalobu nepodali v určenej lehote súd by pokračoval v konaní o prejednaní dedičstva bez zreteľa na nich ako dedičov.

Aktívna legitímácia žalobcov v konaní nebola sporná nakoľko žiadny z účastníkov nepopieral, že žalobkyňa v 1. rade je dcéra, žalobca v 2. rade je vnuk (syn dcéry M. P.), žalobcovia v 3., 4. a 5. rade sú pravnuci (deti vnuka - pôvodného žalobcu v 3. rade V. T., syna dcéry T. T., ktorý zomrel v priebehu konania č.l. 199) a žalovaná je vnučka (dcéra dcéry T. T.) poručiťky F. O..

Vec posúdil po právnej stránke podľa § 38 ods. 1, 2 OZ a dospel k záveru, žaloba je dôvodná. Vykonaným dokazovaním spisom tunajšieho súdu sp.zn. 22D/976/2008 (ktorý je pripojený v spise sp.zn. 9C/30/2009) mal súd preukázané, že F. O. nar. XX.XX.XXXX zomrela XX.XX.XXXX (č.l. 1 pripojeného spisu). Rovnako mal súd preukázané, že poručiťka spísala dňa 01.10.2002 závet (odpis na č.l. 12 pripojeného spisu), v ktorom odkázala dom s pozemkom na X. ulici XX v I. F. žalovanej za podmienky, že vyplatí 200.000,- Sk žalobkyňi v 1. rade a žalobcovi v 2. rade. Uvedenú skutočnosť mal súd preukázanú aj z fotokópie závetu (č.l. 55).

Žalobkyňa v 1. rade pri výsluchu tvrdila, že asi od roku 2000 trvalo bývala s poručiťkou, ktorá už nechodila von, okrem záhrady, zabúdala, dobre nepočula, mala slabé oči, už nevedela variť, nevedela aký deň ani aký je rok a doktor chodil za ňou domov. Predtým býval s poručiťkou jej syn. Uvedené skutočnosti potvrdil vo svojej výpovedi svedok D. I., syn žalobkyne v 1. rade a svedkyňa F. I., nevesta žalobkyne v 1. rade. Rovnako svedkyňa V. X. potvrdila, že poručiťka bola 8 - 9 rokov pred smrťou (t.j. 1999-2000) zábudlivá, nespoznávala ľudí na ulici a potrebovala stálu starostlivosť inej osoby.

Žalovaná pri výsluchu tvrdila, že chodievala ku poručiťke na návštevu každé dva týždne až do doby, kým tam nebývala žalobkyňa v 1. rade. Poručiťka zostala imobilná potom, čo si zlomila nohu. Na rozdiel do žalobkyne v 1. rade, žalovaná tvrdila, že poručiťka v roku 2002 varila, obrábala záhradu, chovala zajace. Uvedené tvrdenia potvrdil vo svojej výpovedi svedok Ing. D. Z., manžel žalovanej.

Súd prvého stupňa sa zaoberal rozpornými skutočnosťami vo výpovediach účastníkov konania žalobkyne v 1. rade a žalovanej, ohľadom zdravotného stavu poručiťky v čase spísania závetu. Je pochopiteľné, že každý účastník vo svojej výpovedi tvrdí to, čo sám považuje za skutočné, hoci nie vždy ide o skutkovú okolnosť, ktorá je naozaj objektívne daná, keďže vnímanie skutkových okolností ľudí je

vždy ovplyvnené subjektívnymi pocitmi, či záujmami. Tvrdenia žalobkyne v 1. rade ohľadom zdravotného stavu poručiťky, však boli potvrdené okrem osôb, ktoré sú s ňou príbuzenským vzťahom (syn a nevesta), aj svedkyňou V. X., ktorá v žiadnom príbuzenskom ani v inom závislom vzťahu so žalobkyňou v 1. rade nie je. Na druhej strane tvrdenia žalovanej potvrdil len jej manžel, ktorý je osobou blízkou žalovanej. Súd preto považoval výpoveď žalobkyne v 1. rade a svedkov D. I., F. I. a V. X., ohľadom zdravotného stavu poručiťky v čase spísania závetu, za pravdivú a dôveryhodnú, a tvrdenia žalovanej a svedka D. D. Z. za nepravdivé a nedôveryhodné.

Zo znaleckého posudku č. 8/2010 znalca Doc. MUDr. A. K., CSc., vyplýva, že zo zdravotnej dokumentácie poručiťky nie je zrejmé, na základe akého vyšetrenia jej bola stanovená diagnóza dementio senilis, ďalej, že poručiťka nebola liečená na príznaky demencie pred 01.10.2002, ani potom, až do smrti, neboli jej aplikované žiadne vazodilatanciá ani antialzheimeriká, zo samotnej diagnózy senilnej (stareckej) demencie nevyplýva automaticky záver o nespôsobilosti na právne úkony a poručiťka nebola nespôsobilá na právne úkony od prvotného stanovenia diagnózy ateroskleróza mozgu. Súd tiež znalca F. A. K. vypočul, ako svedka. Nakoľko F. A. K. nebol v tomto konaní ustanovený ako znalec, súd pri hodnotení listinného dôkazu na č.l. 118 a tiež pri hodnotení jeho výpovede nevychádzal z jeho odborných záverov. Súd tiež poukazuje na to, že závery F. K. (uvedené v znaleckom posudku na č.l. 118) v podstate konštatujú, že poručiťke neboli vykonané vyšetrenia, ktoré by potvrdzovali diagnózu starecká demencia a neboli jej podávané lieky na takúto diagnózu. Ďalšie znalecké dokazovanie však uvedené závery vyvrátilo.

Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp.zn. 9C/30/2009, konkrétne z článku (č.l. 56) a z DVD (prílohou obálka na č.l. 119) mal súd preukázané, že poručiťka oslávila v roku 2007 svoje sté narodeniny pričom na oslave sedela aj rozprávala. Uvedená skutočnosť však, podľa názoru súdu prvého stupňa ešte neznamená, že poručiťka bola schopná posúdiť dôsledky svojich úkonov teda, že bola spôsobilá na právne úkony. Fyzické schopnosti poručiťky, i keď obmedzené (už nechodila, len sedela a rozprávala), mohli byť u poručiťky prítomné aj vo vysokom veku. Dôležitá pre posúdenie spôsobilosti na právne úkony je však skutočnosť, či poručiťka netrpela v čase spísania závetu takou duševnou chorobou, ktorá ju robila nespôsobilou na napadnutý právny úkon.

Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp.zn. 9C/30/2009, z neho z výsluchu znalca MUDr. Q., ďalej zo znaleckého posudku č. 4/2010 (č.l. 115) a zo znaleckého posudku č. 51/2014 (č.l. 297) mal súd preukázané, že obaja znalci MUDr. Q. aj znalecká organizácia Centrum duševného zdravia, s.r.o., zhodne prijali odborný záver, že poručiťka nebola dňa 01.10.2002 spôsobilá na právne úkony.

Vykonaným dokazovaním oboznámením sa s obsahom znaleckého posudku znalca MUDr. Q. č. 4/2010 (č.l. 209 a č.l. 77 pripojeného spisu 9C/30/2009) mal súd preukázané, že znalec F. Q. prijal odborný záver, že poručiťka nebola vzhľadom na svoj zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila a to listiny o vydedení dňa 01.10.2002, a tiež, že v čase spísania tejto listiny trpela duševnou poruchou, ktorá ju vylučovala zo spôsobilosti na právne úkony, a to vaskulárnou demenciou.

Vykonaným dokazovaním oboznámením sa s obsahom znaleckého posudku č. 51/2014 znaleckej organizácie Centrum duševného zdravia, s.r.o., (č.l. 253 a č.l. 297 pripojeného spisu 9C/30/2009) mal súd preukázané, že znalecká organizácia prijala odborný záver, že u poručiťky sa v čase spísania závetu a listiny o vydedení dňa 01.10.2002 jednalo o demenciu cievného pôvodu, prinajmenšom stredne ťažkého stupňa. Zároveň sa znalecká organizácia v rámci posudzovania znaleckých posudkov F. Q. a F. K., stotožnila so závermi znalca F. Q. a vyslovila záver, že jeho závery uvedené v znaleckom posudku č. 4/2010 sú správne a dospela k záverom totožným, z ktorých vyplýva, že poručiťka v čase spísania príslušných listín trpela závažnou duševnou chorobou - demenciou prevažne cievného pôvodu, najmenej stredne ťažkého stupňa, a že poručiťka v čase spísania príslušných listín nebola schopná vzhľadom na svoj zdravotný stav posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila - listiny o vydedení spísanej dňa 01.10.2002.

Nakoľko posúdenie, či poručiťka F. O., rodená O., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, bola vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav schopná posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila, a to spísanie závetu dňa 01.10.2002, súd prvého stupňa považoval za odbornú otázku, na posúdenie tejto odbornej otázky ustanovil oboch vyššie uvedených znalcov, ktorí vyhotovovali znalecké posudky v konaní 9C/30/2009.

Najprv súd ustanovil MUDr. X. Q., znalca z odboru Zdravotníctvo, odvetvie Psychiatria, ktorý vyhotovoval vyššie citovaný znalecký posudok č. 4/2010 konaní 9C/30/2009, a vykonal dokazovanie jeho výsluchom. Vykonaným dokazovaním výsluchom znalca F. X. Q., mal preukázané, že ochorenie, ktorým trpela poručiiteľka jej znemožňovalo vykonávať akýkoľvek právny úkon. Nemohlo sa dôjsť k situácii, že by sa jej stav zmenil tak, aby bola schopná vykonávať v uvedený deň druhý právny úkon. I v prípade, že by bol vypracovaný znalecký posudok v tomto konaní, jeho závery by boli zhodné so závermi posudku, ktorý vypracoval v konaní 9C/30/2009. Znalec potvrdil, že ateroskleróza automaticky nespôsobuje nespôsobilosť na právne úkony. U posudzovaného pacienta je potrebné vykonať klinické vyšetrenie, pre posúdenie ako sa pacient správa a chová. U poručiiteľky bola diagnostikovaná demencia všeobecným lekárom, ktorý vychádzal z klinického vyšetrenia, čo vyplýva i zo zdravotnej dokumentácie pacientky. I v prípade, že by nebola u poručiiteľky diagnostikovaná ateroskleróza, všeobecný lekár by i tak diagnostikoval demenciu, ktorá musela byť viditeľná bez ohľadu na aterosklerózu.

Následne ustanovil Centrum duševného zdravia, s.r.o., znaleckú organizáciu z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, ktorá vyhotovovala kontrolný znalecký posudok č. 51/2014 konaní C/30/2009, a vykonal dokazovanie výsluchom znalca MUDr. Q. L., znalca zodpovedného za vyhotovenie znaleckého posudku. Vykonaným dokazovaním výsluchom znalca MUDr. Q. L. mal súd preukázané, že závery znaleckého posudku č. 51/2014 vypracovaného v konaní 9C/30/2009, týkajúce sa listiny o vydedení spísanej poručiiteľkou dňa 01.10.2002 platia aj pre závet, spísaný v tento istý deň. Rovnako mal súd preukázané, že vyšetrenia, ktoré požadoval MUDr. K. nebol v tom období dôvod robiť, uvedené vyšetrenia by osobu vo veku viac ako 90 rokov enormne zaťažili a pokiaľ sa nejedná o život ohrozujúci stav, takéto vyšetrenia sa obvykle nerobia. Takto mal súd tiež preukázané, že MUDr. A. bol kompetentný stanoviť poručiiteľke aj psychiatrickú diagnózu, pretože ju poznal 20 rokov a absolvoval rigoróznú skúšku z odboru psychiatria. U poručiiteľky išlo o demenciu cievnu, o čom svedčí aj jej dynamika, v roku 2006 už u poručiiteľky išlo o ťažkú aterosklerotickú demenciu. Akákoľvek medikácia môže byť pre pacienta riziková, osobitne u pacientky, ktorá mala menej ako 40 kg hmotnosti a vek, ktorý sám o sebe predstavoval riziko. Cievne ochorenie poručiiteľky bolo liečené len symbolicky (ENERBOL je liek zlepšujúci okysličenie mozgu), antialzheimeriká sú pri tejto diagnóze kontraindikované. Nespôsobilosť na právne úkony bola spôsobená demenciou, pričom podľa záznamov praktického lekára, spôsobilosť na právne úkony poručiiteľky od roku 1997 treba spochybníť.

Na základe takto vykonaného dokazovania súd prvého stupňa vychádzajúc z odborných záverov dvoch ustanovených znalcov, dospel k záveru, že poručiiteľka F. O. v čase spísania závetu dňa 01.10.2002 trpela závažnou duševnou chorobou - demenciou prevažne cievneho pôvodu, najmenej stredne ťažkého stupňa, a preto v čase spísania predmetnej listiny nebola schopná vzhľadom na svoj zdravotný stav posúdiť obsah, význam a dôsledky právneho úkonu, ktorý urobila - závetu.

Na základe vyššie uvedeného súd prvého stupňa žalobe vyhovel a určil, že závet spísaný dňa 01.10.2002 vlastnou rukou poručiiteľky F. O. rodenej O., zomr. dňa XX.XX.XXXX je neplatný.

S obranou žalovanej uvedenej v ústnych a písomných vyjadreniach, ako i v odvolaní, ktorej podstatou bolo, že poručiiteľka bola plne spôsobilá na právne úkony, teda aj na spísanie závetu, lebo z vykonaného dokazovania nevyplýva exaktný záver, že trpela pri spisovaní uvedenej listiny duševnou poruchou, sa nestotožnil. Uvedené tvrdenia boli vyvrátené odbornými závermi znalcov, ktorých v konaní ustanovil a vypočul ich. Skutočnosti týkajúce sa absencie odborných lekárskejších vyšetrení u poručiiteľky boli dostatočne objasnené znalcami, ktorí obaja potvrdili, že diagnózu stareckej demencie môže určiť aj všeobecný lekár a u pacientov v takom veku, ako bola poručiiteľka sú špeciálne odborné vyšetrenia nevhodné, lebo ich príliš zaťažujú a pritom nemajú podstatný význam, nakoľko ide o stav nezvratný. Pokiaľ sa poručiiteľke neordinovali lieky, bolo to preto, že poručiiteľka netrpela žiadnymi bludnými predstavami ani agresivitou voči okoliu a antialzheimeriká sú pri diagnóze cievna demencia kontraindikované.

Súd tiež poukazuje na konfrontáciu svedka MUDr. K. a znalca MUDr. Q. v konaní 9C/30/2009 (č.l. 258), z ktorej vyplýva, že obaja uvedení uznali, že obsah listiny o vydedení tak, ako bola napísaná, poručiiteľka sama určite napísať nevedela, niekto jej musel povedať, ako to má napísať, niekto jej to musel pripraviť. Nakoľko listina o vydedení a závet boli spísané v rovnaký deň, je vysoko pravdepodobné, že obe listiny niekto pripravil a poručiiteľke nadiktoval.

Pokiaľ v konaní bola preukázaná pochybnosť o tom, že poručiiteľka mala vôľu spísať listinu o vydedení a závet, a naopak z vykonaného dokazovania vyplýva, že prejav vôle, ktorý mal smerovať k spísaniu listiny o vydedení a závetu poručiiteľke niekto pripravil, potom je platnosť uvedených právnych úkonov spochybnená nielen z hľadiska spôsobilosti poručiiteľky ich urobiť z dôvodu duševnej poruchy, ale aj z nedostatku vôle poručiiteľky spísať listinu o vydedení a závet, a to podľa § 37 a 39 Občianskeho zákonníka.

O trovách konania pred súdom prvého stupňa ako i o trovách odvolacieho konania súd rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 OSP z dôvodu, že žalobcovia mali v konaní plný úspech, a preto im súd priznal celú náhradu trov konania, ktoré pozostávali z trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v sume 1.380,68 eura - za 5 spoločných úkonov právnej služby po 80,25 eura v uplatnenej výške, hoci správne mali byť vypočítané zo základu podľa § 11 ods. 1 vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2009) a zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2010) vo výške 53,49 eura zníženej podľa § 13 ods. 3 vyhlášky o 20% za zastupovanie 3 osôb (príprava a prevzatie, žaloba 03.02.2009, účasť na pojednávaní 21.05.2009, účasť na výsluchu 13.10.2009, účasť na pojednávaní 27.10.2009), za 1 spoločný úkon právnej služby po 83,25 eura v uplatnenej výške, hoci správne mal byť vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31.05.2010) vo výške 55,49 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 20% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 18.03.2010), za 2 spoločné úkony právnej služby po 85,50 eura vypočítané zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 57,- eur zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 26.05.2011, vyjadrenie k odvolaniu 02.08.2011), za 1 úkon právnej služby po 88,03 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 58,69 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 08.03.2012), za 1 spoločný úkon právnej služby po 90,11 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 60,07 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 3 osôb (účasť na pojednávaní 21.05.2013), za 1 spoločný úkon právnej služby po 154,67 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 61,85 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 5 osôb (účasť na pojednávaní 16.10.2014), za 1 spoločný úkon právnej služby po 161,35 eura vypočítaný zo základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vo výške 64,53 eura zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky o 50% za zastupovanie 5 osôb (účasť na pojednávaní 17.02.2015), režijný paušál podľa § 16 ods. 3 vyhlášky v sume 88,65 eura (5 x 6,95, 1 x 7,21, 2 x 7,41, 1 x 7,63, 1 x 7,81, 1 x 8,04, 1 x 8,39), DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky v sume 142,37 eura za úkony po 02.08.2010 (2 x 85,50 + 88,03 + 90,11 + 154,67 + 161,35 + 2 x 7,41 + 7,63 + 7,81 + 8,04 + 8,39 x 20%) a z iných trov konania v sume 99,50 eura (súdny poplatok za návrh).

Súd prvého stupňa nepriznal žalobcom náhradu DPH za úkony vykonané pred 02.08.2010, keď mal osvedčením o registrácii preukázané, že právny zástupca žalobcov sa stal platiteľom DPH až 02.08.2010. Tiež nepriznal žalobcom náhradu za úkon - účasť na pojednávaní dňa 16.04.2013 a k nemu prislúchajúci režijný paušál a DPH, nakoľko uvedené pojednávanie bolo zrušené.

O trovách štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 OSP, podľa ktorého štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Trovami štátu v tomto konaní sú trovy znaleckého dokazovania (znalečné), ktoré štát platil v sume 40,48 eura. Súd zaviazal žalovanú na úhradu týchto trov v plnej výške, nakoľko žalovaná bol v konaní neúspešná a súd u nej nezistil predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, ako i s prihliadnutím na ich výšku.

Proti uvedenému rozsudku podala odvolanie žalovaná, žiadala napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Poukázala na to, že s diagnózou aterosklerózy nie je automaticky spojená ako jej následok demencia a strata spôsobilosti na právne úkony, čo potvrdil i MUDr. Q. a MUDr. L.. Zo zdravotnej dokumentácie poručiiteľky nie je zrejme na základe akých predchádzajúcich vyšetrení bola poručiiteľke stanovená diagnóza ateroskleróza. Diagnózu demencie stanovil iba všeobecný lekár bez toho, aby v zázname z vyšetrenia bola uvedená priamo symptomatika demencie. Vyjadrenia ošetrojúceho lekára sú nepresné, neisté a to predovšetkým z toho dôvodu, že neexistuje relevantné odborné vyšetrenie poručiiteľky, ktoré by preukazovalo postihnutie duševnou poruchou v rozsahu, ktorý ju vylučoval z uskutočnenia právneho úkonu a ani záznam o takomto vyšetrení. Naproti tomu MUDr. L. uviedol, že jediné objektívne informácie boli zo zdravotnej dokumentácie a z výsluchu praktického lekára MUDr. A., potom je ale nutné pochybovať o jednoznačnosti jeho záverov o tom, kedy sa

poručiťky stala v dôsledku duševnej poruchy nespôsobilou na právne úkony a z čoho to vyplýva. Ďalej uviedla, že psychiatrická diagnóza bola stanovená nekompetentným všeobecným lekárom MUDr. A. bez predchádzajúcich odborných lekárskeho vyšetrení. Stanovenie diagnózy demencie všeobecným lekárom je možné, ale bez predchádzajúcich odborných vyšetrení je relevancia takého záveru spochybiteľná. Poručiťka ani nebola liečená na demenčný syndróm, v období od 22.06.1998 do r. 2006 jej nebol ordinovaný žiadny liek podávaný pri poruchách prekrvenia mozgu. Poručiťky nikdy nebola zbavená spôsobilosti na právne úkony, bezvládnosť jej bola vybavená až v roku 2007, v roku 2002 si preberala starobný aj vdovský dôchodok sama a sama aj podpisovala kvitanciu doručovateľke. Tieto fakty potvrdzuje aj znalecký posudok Doc. MUDr. K., CSc. Ďalej žalovaná uviedol, že znalec MUDr. Q. vychádzal len z predpokladu správnosti záverov všeobecného lekára MUDr. A. Taktiež MUDr. L. odôvodnil závery posudku predovšetkým vyjadreniami MUDr. A.. Poukázala na to, že ateroskleróza je kornatenie ciev, ktoré nie je automaticky sprevádzané demenciou. Ak samotný MUDr. A. tvrdil, že pacientka bola v r. 1997 spôsobilá na právne úkony, nie je zjavné, ako na základe odborných vyšetrení MUDr. V. a MUDr. V. z r. 1983 a 1993 môže znalec urobiť záver, že v r. 2002 už spôsobilá určite nebola. V zdravotnej dokumentácii nie sú zaznamenané žiadne testy ani symptomatika demencie, MUDr. A. to zdôvodnil tým, že to nezapisoval, lebo sa nejednalo o stav ohrozujúci život. Niektoré údaje a tvrdenia znalca sú rozporné. Poukázala i na rozpory vo výpovediach svedkov a účastníkov konania. Žalobca P. P. na pojednávaní uviedol, že keď mala oslavu 100 ročných narodenín už nechodila. Poručiťka si však zlomila nohu, keď mala 96 rokov a odvtedy nemohla chodiť. Žalobkyňa T. I. uviedla, že ona štyri roky pred smrťou preberala za mamu dôchodok.. Svedkyňa F. I. uviedla, že poručiťka bola nemobilná od r. 2000. Žalobca v konaní 9C 30/2009 V. T. uviedol, že už v roku XXXX poručiťka nechodila von z domu. Svedok A. v konaní 9C 30/2009 uviedol, že v r. 2002 bola poručiťka pripútaná na lôžko, taký človek je veľmi ovplyvniteľný. Svedkyňa V. X. v konaní 9C 30/2009 uviedla, že fyzicky sa ešte pomotala, vyšla do záhrady, posledné dva roky pred smrťou ju už nevidela, než si zlomila nohu, chodievala von. Svedok Z. a žalovaná v 1. Rade v konaní 9C 30/2009 potvrdili, že poručiťka sa v r. 2002 vedela o seba postarať, pomoc potrebovala až do r. 2006, po zlomenine nohy. V konaní 9C 30/2006 žalobca a svedok MUDr. A. stav poručiťky v roku 2002 popísali ako stav dementnej ležiacej pacientky, ktorá bola vo všetkom odkázaná na pomoc tretej osoby a na druhej strane je tu výpoveď svedkyne - susedy poručiťky V. X., ktorá uviedla, že poručiťka chodila von až do r. 2007. Táto svedkyňa potvrdila, že Z. chodili navštevovať poručiťku cez víkend, a to asi 6-7 rokov pred jej smrťou. Žalovaná ďalej v odvolaní uviedla, že výpovede mnohých svedkov boli značne ovplyvnené ich pomerom k veci - sú to do úvahy prichádzajúci dedičia po poručiťke, resp. im blízke osoby.

K odvolaniu žalovanej sa písomne vyjadrili žalobcovia, žiadali napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Poukázali na to, že po obsahovej stránke je odvolanie žalovanej viac menej totožné s odvolaním, ktoré podala proti prvému rozsudku súdu prvého stupňa, je iba doplnené o niekoľko nových skutočností, ktoré boli súčasťou znaleckého dokazovania vykonaného znaleckou organizáciou - Centrum duševného zdravia s.r.o. Žalovaná sa odvoláva iba na niektoré vety, ktoré nadobúdajú úplne iný význam ako by sa im mal pripísať v prípade, ak by sa podľa správnosti posudzovala výpoveď, resp. vyjadrenia osôb v kontexte všetkých ostatných okolností, ktoré s nimi bezprostredne súvisia. Poukázala na to, že v odôvodnení odvolacieho rozhodnutia bolo uvedené, že sa súd má oboznámiť so znaleckým posudkom MUDr. K. a ak bude treba, má nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie. Súd prvého stupňa sa oboznámil aj s kontrolným znaleckým posudkom vyhotoveným v konaní 9C/30//2009. Predmetom znaleckého posúdenia boli závery znaleckých posudkov MUDr. K. a MUDr. Q.. Dvaja nezávislí znalci mali na posúdenie skutočností vyžadujúcich odborné znalosti, zhodný záver, že poručiťka trpela závažnou duševnou poruchou, pre ktorú nebola spôsobilá robiť platné právne úkony. Znalec MUDr. K. uviedol, že obsah listiny je veľmi pekný vzhľadom na vek poručiťky, niekto jej musel povedať ako to má napísať. Tým bolo spochybnené posúdenie skutočnej vôle pisateľa listín, preto nemožno hovoriť o slobodnom a vážnom právnom úkone.. Závet je v texte viackrát prečiarknutá, v niektorých slovách boli najprv robené opravy, ku koncu už nie. Podľa ich názoru p. O. v zdravotnom stave v akom sa v roku 2002 nachádzala po telesnej ako aj duševnej stránke, vedieť posúdiť význam tejto listiny. V závere uviedli, že z obsahu odvolania žalobkyne priamo nevyplýva, z akých dôvodov považuje rozsudok alebo postup súdu za nesprávny.

Proti uvedenému rozsudku podali v časti výroku o náhrade trov konania odvolanie žalobcovia. Poukázali na to, že súd prvého stupňa nepriznal žalobcom náhradu DPH za úkony pred 02.08.2010, s čím nesúhlasia, pretože právny zástupca od podania žaloby do augusta 2010 ich zastupoval ako advokát, ktorý vykonával advokáciu v zmysle zákona samostatne. Plátcem DPH bol už odo dňa 01.06.2004. Po

vzniku právnickej osoby začal poskytovať právne služby a vykonávať advokáciu ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. Osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty bolo vydané od 20.08.2010. Zmluvou o postúpení pohľadávok podľa § 524 a nsl. OZ P. F. C. postúpil na Advokátsku kanceláriu JUDr. C. s.r.o. ako postupníka všetky pohľadávky vyplývajúce z výkonu advokácie ku dňu 31.07.2010. Žiadali v napadnutej časti rozsudok zmeniť a priznať náhradu trov konania vrátane DPH aj za úkony vykonané do 02.08.2010. Zároveň si uplatnili náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) prejednal odvolanie žalovanej (§ 212 ods. 1 OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vo výroku vo veci samej a v časti výroku o náhrade trov konania štátu vecne správny, preto ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil. V časti náhrady trov právneho zastúpenia napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP z dôvodu nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov.

Podľa § 219 ods. 1 OSP, odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2 OSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Koncepcia ust. § 219 OSP vychádza zo zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že prvostupňový súd nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa (úplne) správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie s náležitosťami podľa § 157 ods. 2 OSP, ale sa len obmedzí na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd zároveň môže doplniť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozhodnutia. Využitie tohto oprávnenia získava takmer charakter povinnosti v prípade, ak účastník v odvolaní, ktorého dôvodmi je odvolací súd viazaný (§ 212 ods. 1), uvedie úvahy, či už vo väzbe na skutkový stav alebo právne posúdenie, s ktorými sa prvostupňový súd nezaoberal. Vefakrát ide o vyjadrenia, ktoré sú už reakciou na závery prvostupňového súdu, preto logicky predstavujú novú argumentačnú bázu. V tomto smere je potrebné zdôrazniť, že právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako nedeliteľnej súčasť práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t. j. pre vec rozhodujúcu.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, vec správne posúdil po právnej stránke, preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 OSP). Odvolací súd sa plne stotožňuje s dôvodmi súdu prvého stupňa uvedenými v napadnutom rozsudku, na tieto poukazuje ako na správne, a preto ich nebude opakovať (§ 219 ods. 2 OSP).

Žalobcovia sa domáhali určenia neplatnosti závetu určovacou žalobou podľa § 80 písm. c/ OSP. Touto žalobou sa dostali do dôkaznej situácie, spočívajúcej v povinnosti preukázať, že na určení takejto neplatnosti majú naliehavý právny záujem. Odvolací súd mal za to, že žalobcovia na danom určení preukázali naliehavý právny záujem, pretože na podanie určovacej žaloby boli odkázaní v dedičskom konaní po poručiťke F. O..

Podľa § 37 Občianskeho zákonníka, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Z citovaného ust. § 37 Občianskeho zákonníka vyplýva, že pokiaľ ide o vôľu, táto musí byť nielen slobodná ale i vážna, to znamená, že úmysel účastníkov musí skutočne smerovať k vyvolaniu právnych účinkov, ktoré sú s jej prejavom spojené. Nedostatok vážnosti vôle účastníkov právneho úkonu je takým nedostatkom vôle, ktorý robí právny úkon bez ďalšieho absolútne neplatným. Nevážnosť vôle je zároveň rozporom skutočnej vôle s prejavou vôľou.

Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastala priamo zo zákona (exe lege), a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči každému.

Podľa § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka poručiťel môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice.

Podľa § 476d ods. 1 Občianskeho zákonníka poručiteľ môže prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice; osobitný zákon ustanovuje, kedy sa musí úkon urobiť pred svedkami.

Podľa § 175k ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (OSP) ak však rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu. Ak žaloba nebude podaná v lehote, pokračuje súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča.

Závet je dedičským titulom, na základe ktorého možno dediť. Zákon umožňuje, aby poručiteľ sám rozhodol o tom, kto a v akom rozsahu bude po ňom dediť. Závet je možné zriadiť aj formou notárskej zápisnice. Pri tejto forme prejaví poručiteľ svoju poslednú vôľu ústne do notárskej zápisnice, ktorú spíše notár. Takto zriadený závet sa automaticky registruje v Notárskom centrálnom registri závetov. Závet môže zriadiť iba ten poručiteľ, ktorý má úplnú spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Nedostatok spôsobilosti na právne úkony v jednotlivom prípade však môže byť dôsledkom duševnej poruchy, pre ktorú je určitá osoba nespôsobilá len na práve urobený právny úkon. Takéto posudzovanie spôsobilosti na právne úkony sa však nevylučuje ani v širšom rozsahu (napr. osoba konajúca v duševnej poruche spíše závet). V tomto prípade sa nevyžaduje súdne rozhodnutie o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Stačí dôkaz o tom, že osoba konala v duševnej poruche. Duševná porucha sa musí zistiť v súlade s poznatkami príslušných vedných disciplín (z odboru zdravotníctva, z odvetvia psychiatrie) a musí sa viazať na okamih urobenia právneho úkonu. Je už vecou konkrétneho posúdenia, či osoba konala v prechodnej alebo trvalej duševnej poruche. So zreteľom na to, že stačí aj prechodná duševná choroba, pozornosť treba venovať aj tomu, či osoba konajúca v duševnej poruche v konkrétnom prípade nemal tzv. jasný okamih (dilucida intervalla). Nedostatok spôsobilosti na právne úkony (judikovanej alebo faktickej) v dôsledku duševnej poruchy je dôvodom absolútnej neplatnosti právneho úkonu.

V predmetnej veci vzhľadom na slovné spojenia v záвете, je nepochybné, že síce poručiiteľka osobne závet napísala, avšak nejde o jej osobné vyjadrenie, ale text závetu jej niekto diktoval. Túto skutočnosť potvrdil v znaleckom posudku i MUDr. K.. Nie je potom jednoznačné, či závet vyjadruje skutočnú vôľu poručiiteľky v prípade, ak by bola schopná vzhľadom na duševný stav posúdiť svoje právne úkony.

Žalovaná vo svojom odvolaní uvádza teoretické úvahy o diagnóze ateroskleróza, ktoré uvádzala i v predchádzajúcom odvolaní i v priebehu konania a súd prvého stupňa sa s nimi v napadnutom rozsudku vyporiadal. Uviedla tiež akési porovnania rozporov v rozsudku i vo vyjadreniach svedkov a účastníkov, avšak tieto porovnania sú založené na slovných spojeniach vytrhnutých z kontextu. Odvolací súd poukazuje na to, že výpovede svedkov sú rozporné i s ohľadom na záujem tohoktorého svedka na veci. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku uvádza, že za účelom posúdenia predpokladov platnosti právneho úkonu - závetu, súd prvého stupňa správne postupoval v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, keď vykonal kontrolné znalecké dokazovanie. Otázka posúdenia duševného zdravotného stavu je otázkou, ktorú sudca s právnickým vzdelaním nie je oprávnený posudzovať, a to ani z hľadiska lekárskeho správ, záznamov či záverov. Súd musí vždy vychádzať iba zo znaleckých posudkov a ich záverov. V danej veci súd prvého stupňa posudzoval závery troch znaleckých posudkov, pričom znalecký posudok MUDr. K. bol vykonaný mimo tohto konania. Znalecké posudky MUDr. Q. a znaleckej organizácie Centrum duševného zdravia s.r.o. Bánovce nad Bebravou stanovili rovnaké závery, že F. O. v čase spísania závetu trpela duševnou poruchou - vaskulárnou demenciou, ktorá ju vylučovala zo spôsobilosti na právne úkony.

Pri zhodnosti záverov dvoch znaleckých posudkov musí súd z týchto zhodných záverov vychádzať. Odvolací súd dopriňa, že skutočnosť či bola poručiiteľka mobilná alebo nie, je pre predmetné posúdenie irelevantné. Námetka žalovanej ohľadne stanovenia diagnózy všeobecným lekárom je nesprávna. Všeobecný lekár vie posúdiť podľa kladených otázok, či sú u pacienta príznaky demencie (orientácia v čase, priestore, otázky ohľadne členov rodiny a podobne).

Odvolací vo zvyšku poukazuje na dôvody súdu prvého stupňa ako na vyčerpávajúce a správne, preto rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku vo veci samej a v časti výroku o náhrade trov konania štátu ako vecne správny potvrdil.

V časti náhrady trov právneho zastúpenia je rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a pre nezrozumiteľnosť. Z rozsudku nie je zrejmé aká má byť výška odmeny za jeden úkon právnej služby, aká je potom výška za zastupovanie troch osôb, zmätočne je uvedená suma 80,25 eura a ďalšie sumy pri nasledujúcich úkonoch, nie je zrejmé ako k nim súd prvého stupňa dospel, absentuje presný výpočet (nestačí uviesť len odkaz na zákonné ustanovenie a výšku % zníženia). V prvom rade mal súd prvého stupňa vyzvať právneho zástupcu na presnú špecifikáciu požadovanej náhrady trov konania, pretože ním predložený výpočet je nejasný. Vzhľadom k tomu v tejto časti odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude súd prvého stupňa postupovať v naznačenom smere.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.